
ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ: ДОСВІД КИТАЮ

Н.М. Дашенко

Одеський національний політехнічний університет

м. Одеса, Україна

Сучасний світ відрізняється переходом все більшого числа розвинених країн від індустріальної до постіндустріальної, або інноваційної економіки, яка базується на інформаційному суспільстві. Інновації сьогодні є однією з головних рушійних сил економічного зростання. Вони потрібні для того, щоб відповідати на існуючі і постійно виникаючі та змінюються нові глобальні виклики. Інновації відіграють ключову роль в підвищенні якості життя населення розвинених країн, дозволяють підвищити ефективність функціонування суспільного виробництва, рівень задоволення потреб суспільства та забезпечити поліпшення його життєдіяльності.

План Китаю по розвитку науки і технологій в середньо – і довгостроковому періоді «Інновації 2020» забезпечує просування програми трансформації китайської економіки в економіку інноваційного типу до 2020г. [1]. Згідно з цим документом Китай планує стати інноваційним центром Азіатсько-тихоокеанського регіону.

Нині Китай слугує зразком як постсоціалістичного, так і постколоніального стійкого розвитку, а китайські форми і методи модернізації викликають великий інтерес у всьому світі.

Значне місце в модернізації державного управління Китаю відіграє використання інформаційних технологій. І це незважаючи на невисокі позиції в рейтингу за індексом електронної готовності, складеного Департаментом з економічних і соціальних питань ООН, згідно з яким Китай у 2012 році зайняв 78 місце (Україна 68) з 192 країн, дана ситуація більшою мірою пов'язана з рівнем проникнення Інтернету (87 місце) і якістю людського капіталу – 106 місце [2].

Якщо перший показник обумовлений нерівномірністю розвитку країни у багатих приморських провінціях і у бідних внутрішніх, то другий є наслідком проблем з розвитком системи освіти [3]. В той же час за індексом розвитку електронних послуг КНР займає 62 місце. Для порівняння: Україна в цьому рейтингу зайняла 90-94 місце за індексом розвитку електронних послуг, 77 – телекомунікаційному індексу і 28 за індексом розвитку людського капіталу [2].

Інновації у сфері електронного уряду відіграють важливу роль в загальному потоці управлінських інновацій. Оскільки такі інновації, як впровадження інформаційних технологій в державне управління усіх рівнів вимагають витрат значних ресурсів, не викликає здивування, що в цій сфері лідирують найбільш багаті регіональні адміністрації. Не менш характерно, що електронний уряд набагато успішніше впроваджується в містах, ніж в сільській місцевості:

технологічні інновації складають 25,3% усіх інновацій на міському рівні, і тільки 1,2% на сільському [4]. У цьому плані Китай знаходиться в руслі загальносвітових трендів: як відомо, об'єм валового внутрішнього продукту є вирішальним чинником, який впливає на рівень розвитку електронних державних послуг [5].

Слід врахувати, що локальні проекти у сфері електронного уряду суттєво впливають на загальнодержавну інноваційну політику з впровадження електронного уряду.

Якщо подивитися на розвиток електронного уряду в Китаї на рівні загальнонаціональних рішень, то виявиться певна послідовність здійснюваних заходів. Так, у 1984 році після проведення реформ, пов'язаних з модернізацією державного управління, уперше було звернено увагу на важливість інформатизації. У 1992 році в КНР приступили до створення автоматизованих систем управління в органах влади. У 1997 році були сформульовані 24 основні напрями китайської інформатизації, що включали планування, державне домінування, єдині стандарти, єдину архітектуру, зв'язки між органами влади, об'єднання ресурсів та ін. [4].

У результаті цілої серії адміністративних перебудов до 1998 року було створено Міністерство інформаційної промисловості, а з січня 1999 року став реалізуватися перший офіційний проект у сфері електронного уряду в Китаї «Уряд он-лайн», спрямований на створення баз даних і полегшення доступу до них представників бізнесу і громадян. У 2002 році був опублікований Декрет № 17 Апарату Державної Ради КНР, в якому були викладені керівні принципи формування електронного уряду [6]. При цьому особливо підкреслювалося, що перехід до електронного уряду направлений на підтримку стабільності, пошук балансу між відкритістю і безпекою. Розміщення он-лайн інформації про діяльність регіональних органів влади розглядалося як важливий інструмент контролю з боку вищестоящих органів. Крім того, у рамках електронного уряду заохочувалося створення систем зворотного зв'язку, які дозволяють громадянам скаржитися на місцеву владу і використовувати такий зв'язок у якості інструменту контролю.

В той же час, електронний уряд розглядається в Китаї не лише як інструмент контролю згори, але і як інструмент додаткового контролю знизу, через подання громадянами скарг і звернень. Звідси заохочення консультативної демократії на муніципальному рівні, що і є китайською версією «відкритого уряду».

В зв'язку з цим перехід до електронного уряду можна розглядати як «генералізоване запозичення західних ідей», що припускає наявність у китайської влади власних пріоритетів і інтересів [6].

Таким чином, система, яка будується в КНР, носить цілком логічний характер і відповідає китайським адміністративним традиціям сильної держави з низьким рівнем відчуження громадян від влади. Використання інформаційних

технологій спрямоване на підвищення легітимності влади шляхом зростання її ефективності, з акцентом на порядок, а не на демократичні ідеали, технократичний контроль, а не на громадську участь (окрім низового рівня), на керованість [7].

Приблизно про це говориться і в Звіті ООН 2012 року, коли вказується, що китайський уряд здійснює заходи, щоб підвищити якість офіційного порталу шляхом надання усебічної інформації, інтегрованих послуг, які об'єднують різні сектори і взаємодії між органами влади і громадянами [2].

В цілому, аналіз китайського досвіду переходу до електронного уряду вказує, з одного боку, на важливість технологічних інновацій, які здійснюються в контексті світових підходів, а з іншого, на необхідність вивчення соціальних і культурних особливостей здійснення глобальних реформ [8].

Література

1. Академия наук Китая приняла план развития до 2020 года. [Електронний ресурс] –Режим доступу: http://russian.cntv.cn/program/news_ru/20110127/103710.shtml
2. UN Department of Economic and Social Affairs. United Nations E-Government Survey 2012: E-Government for the People. UN, 2012. 160 p. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048065.pdf>
3. Китай. Реформа образования. // Энциклопедия Китая. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.abirus.ru/content/564/623/629/729.html>
4. Wu J. Innovation in the Chinese Public Sector: Typology and Distribution / J. Wu, L. Ma, Yu. Yang // Public Administration. 2012. P. 1—19. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9299.2011.02010.x/abstract>
5. Khalil O. E-Government Readiness: Does National Culture Matter? // Government Information Quarterly. 2011. V. 28. P. 388—399. [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://www.researchgate.net/publication/251595300_eGovernment_readiness_Does_national_culture_matter
6. Seifert J.W., Chung J. Using E-Government to Reinforce Government Citizen Relationships: Comparing Government Reform in the United States and China // Social Science Computer Review. 2009. V. 27. № 1. P. 3—23. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan043654.pdf>
7. Christensen T. Administrative Reform in China's Central Government – How Much “Learning from the West”? / T. Christensen, D. Lisheng, M. Painter // International Review of Administrative Sciences. 2008. Vol. 74 (3). P. 351—371. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://ras.sagepub.com/content/74/3/351.abstract>
8. Світовий досвід та вітчизняна практика забезпечення розвитку інноваційної діяльності: інформаційно-аналітичні матеріали Кабінету Міністрів України до парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» // Економіст. – 2009 – № 6 . – С. 18–27.